

S. Foslie
1951

Norges Geologiske Undersøkelser

Bergarkiv

Rapport nr. 2645

Gullfunnet i Håfjell i Halland.

En tiltakssek angående ovennevnte gullfunn av høsten 1930 er over-
sendt oss fra Industridepartementet til uttalelse.

De opplysninger som foreligger direkte fra skjærperne fremgår av de
medfølgende dokumenter. Videre hadde vi inntatt anledning til å konferere
med direktør Ellingsen, Bjørknesen gruber, som har foretatt en kort be-
søring av feltene.

Gullfunnene opptrer i den såkalte B8-kvartsitt. Denne strekker seg
sammenhengende og ensartet rundt hele Håfjellet med en mektighet som va-
rierer fra 15-60 m, i middel kanskje 30 m. Den fortsetter også meget langt
på nord siden av Ofotfjorden.

Per angis 4 punkter hvor positive gullanalyser er utført siste høst,
beliggende sør og øst for Fuglevannene. Avstanden mellom ytterpunktene er
ca. 3 km, høyden over havet 320-570 m. (Se vedlagte geologiske kart).

I dette område opptrer enkelte steder en svak mineralisering innen
kvartsitten i form av smale striper, vesentlig av arsenkis, men også med
noe søvelkis, magnetkis og kobberkis. Disse sulfidførende striper som
må antas å skyldes senere hydrothermal utfelling, er ganske smale. Slikledes
er arsenkisstripen i henhold til Ellingsen maksimalt 6-7 cm brede, så
sulfidmineralene i seg selv ikke har noen verdi.

Det er av viktighet å avgjøre om gullet er en hydrothermal dannelse
som følger sulfidene, eller om det er gamle alluviale forekomster i de
sandsvleiringer som senere er omdannet til kvartsitt. I første tilfelle
må forekomsten antas å være ubetydelig likesom sulfidmengden, i siste til-
felle er der større muligheter, skjønt en alluvial gullføring også ofte
har en uregelmessig og lokal utbredelse.

Man må derfor ikke hengi seg til den forestilling, at denne mektige
og uthredte kvartsittformasjon i og for seg er gullførende. En del av den
har tidligere vært ganske grundig undersøkt på gull.

Denne undersøkelse ble foretatt i 1934 av Orkla Grubeaksjeselskap ved
Dr. C. E. Carstens. Nevnte firma bruker betydelige mengder av kvarts i sin
smelteprosess. Hvis den derfor kunde finne en svært gullholdig kvarts, som
i og for seg ikke kunde drives på gull, vilde man få det forbandenvarende
gull gratis samlet i sin kobbersten. Da kvartsutvinningen her var hoved-
saken ble undersøkelsen - med henblikk på transportkostningene - begren-
set til den del av kvartsittsonen som ligger nærmest sjøen, altså ca. 5 km
fra de siste gullfunn, men på samme sone.

Orkla har vært så elskverdig å meddele meg resultatene. Lokalitetene
for deres prøvetaking er avmerket på medfølgende geologiske kart.

I avstand 1000-1500 m ovenfor Bøelvans munding ble lagt 6 profiler et
over kvartsittsonen. Fra hvert profil ble tatt 4 knakkprøver a 5 kg.
Samtlige viste intet eller kun spor av gull.

I kvartsittsonens annet utløp i fjorden, ved Skorsteinsneset på
den annen side av Håfjell ble tatt en knakkprøve fra heng til ligge.
Den var ikke gullførende.

Over en annen kvartsittsone høyere opp i fjellsiden ved Bjørviknes
ble lagt 3 profiler og fra hvert tatt 6 forskjellige opprettprøver a 5 kg.
Samtlige viste intet eller kun spor av gull.

En gjennomsnittsprøve fra denne sone, tatt 2 år tidligere, viste ved
analyse på Kongsberg 1-1 1/2 gr. gull pr. t.

De ialt ca. 40 analyseprøver, tatt av Carstens og analysert på J. Sk-
ken var altså alle helt eller så godt som gullfrie. Ingen av dem viste
noen sulfidisk mineralisasjon.

Om Orkla-selskapet etter høstens resultater vil gjenoppvakke sin into-
resse for denne kvartsitt vites ikke. Kvartsitten fra det nye felt vil
i allfall bli meget dyrere, idet der kreves en minst 5 km lang taugbane
til havn, likesom arsen naturligvis ikke kan innføres i deres prosess.

Analysene fra funnpunktene 1-4 av innsst (avmerket på kartet) viser henholdsvis 5, 18, 8,75 og 11,25 gr. gull pr.t., derav den rikste sammen med meget arsenikkis. Analysene er utført på Kongsberg silvverk. Det foreligger intet om på hvilken måte prøvene er tatt eller hvor store de er. For synes overhodet ikke å være skutt, så det erder seg formodentlig om knakkprøver i argen. De angis å representer opp til 10 m bredde. I henhold til Ellingsen er det vanskelig å ta tilfredsstillende prøver ved hamper på grunn av kvartittens hårdhet, så analysene kan neppe antas å representer tilfelle gjennomsnitt over disse bredder. En analyse av nesten ren arsenikkis oppgis å holde bare 3 gr. gull pr.t.

Direktør Ellingsen tok to prøver av sulfidert kvartitt i ligger av skjerpene 1-2. De viste henholdsvis 0 og ca. 7 gr. pr.t. (analysene utført i Finland). Karakteren av gullet er, treden kan kanskje ikke sies å være brøgt på det rene. Imidlertid er gullinnholdet i et par av prøvene så vidt stort, at saken bør undersøkes nærmere.

Befaring av en geolog vil på det nærværende stadium ikke være nødvendig. Gullet er ikke synlig for øyet og ved mikroskopisk undersøkelse av et polert slip fra det rikste felt kunne jeg heller ikke påise godkjent gull. Det som kreves er en omhyggelig prøvetaking og tilfelle analyser.

For den endelige bedømmelse av feltet blir det antakelig nødvendig å utta prøvene ved hjelp av korte diamantborvull. For det første gir disse et bedre gjennomsnitt, for det annet er det ikke helst å utta gullprøver direkte i overflaten av bergem til mulige sekundære anrikninger eller utvinninger. En slik undersøkelse blir imidlertid temmelig kostbar. Etter min mening blir man derfor først utta en god kontrollprøve ved skyting i argen, og disses resultat får så avgjøre om man skal gå videre.

Den som billigst og mest effektivt kan utføre disse undersøkelser er utvilsomt A/S Bjørkåsen gruber, som har sine anlegg bare 3 km fra feltet og som stedet disponerer bergingenilvæ, dytte arbeidere, verksted og de nødvendige materialer. Men man skal huske at når det gjelder gull kreves det en meget skarp kontroll med prøvetakingen.

Ved direktør Ellingsens besøk her fikk vi det inntrykk, at Bjørkåsen var interessert i å utføre disse undersøkelser på egen bekning. Av ingeniør Vasshauge vedliggende skrivelse ser det at man på dette ikke er gått forder. Den grunnen er vites ikke. Hvis det skyldes urimelige forhindringskrav fra eiernes side, noe som tidligere ikke har vært kjent i forbindelse skjerpbrøtser, skulde det ikke være større grunn for det offentlige å gå med på den.

Den enkleste løsning på saken synes derfor å være, at man anmoder A/S Bjørkåsen gruber om å påta seg undersøkelsen, uansett om denne skal foregå for privat eller offentlig regning eller med offentlig bidrag.

Oslø, 30 mars 1981

Steinar Foslie.

Aveskrift.

Häffjellsets Gullförekommster.

Prøve nr 1. der innholdt 5 gr. gull pr. ton. Prøven ble tatt i en sandballe.

" " 2 der innholdt 18 gr. gull pr. ton ble tatt i en bredde på sonen av 6 meter. Bergartene i denne prøve bestod av kvartsitt og arsenkis.

" " 3. der innholdt 8.75 gr. gull pr. ton ble tatt i 1 meters bredde. Bergarten i prøven bestod av kvartsitt, magnetkis, kobberkis og delvis av svovelkis.

" " 4 som innholdt 11,25 gr. gull pr. ton ble tatt i 10 meters bredde. Denne prøve bestod utelukkende av kvartsitt, i hvilken man med lupe dog kunne iakta enkelte korn av svovelkis.

Gullet er bunden til kvartsitten.

Ifølge analysene er det bevist at gullet er bunden til kvartsitten og eventuelt til andre kiser.

Som bevis herfor har vi en prøve som ble tatt av nesten ren arsenkis, men som ved analyse dog viste seg å inneholde bare 3 gr. gull pr. ton, mens derimot en prøve som ble tatt av så godt som ren kvartsitt hadde et gullinnhold av 11, 25 gr. gull/ton.

Riktigheten av ovenstående prøvers gullinnhold attesteres.

Røllangen Politikontor,

J.Landmark, (sign.)
bem.